

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»

СИЛАБУС

Дисципліна

ВВПШ 3.2.35 Етнографія України
для здобувачів освіти спеціальності 035 Філологія

Освітній ступінь «Молодший бакалавр»

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

1. Короткий опис дисципліни та контактна інформація викладача

Назва курсу	Етнографія України
Назва спеціальності	035 Філологія
Назва освітньої програми	«Українська мова та література»
Статус дисципліни	вибіркова
Семестр вивчення	IV
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальний обсяг годин	90 год.
Лекційні заняття	26 год.
Практичні / семінарські заняття	16 год.
Самостійна та індивідуальна робота	48 год.
Форма підсумкового контролю	залік
Викладач	Кушнір Іван Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, викладач суспільних дисциплін, «спеціаліст вищої категорії», «викладач – методист».
E-mail	gpk@msu.edu.ua
Консультації	Очні / Он-лайн (за потреби)

Компетентності та результати навчання

Компетентності:

Інтегральна: **ІК 1.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 13. Здатність проведення наукових досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні особливості української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію, формувати культуру саморозвитку.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури: від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

Результати навчання:

РН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати, застосовувати принцип науковості при викладі загальноновних фактів.

РН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти, проектувати, формувати власну траєкторію саморозвитку та самовдосконалення.

РН 4. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів, аналізувати, оцінювати, прогнозувати соціальні, правові, культурні, економічні, політичні та інші події, явища.

2. Тематичний план дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕТНІЧНОЇ ІСТОРІЇ ТА ЕТНОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Вступ.

Тема 1. Історія етнографічної науки в Україні.

Тема 2. Походження та етнічний розвиток українців.

Тема 3. Етнічна територія та етнічний склад населення й сучасні етнічні процеси в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ГОСПОДАРСТВО І МАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРА УКРАЇНЦІВ

Тема 4. Традиційні заняття українців.

Тема 5. Традиційні ремесла та промисли. Декоративно-прикладне мистецтво. Традиційний транспорт.

Тема 6. Поселення, двір, житло. Народна архітектура.

Тема 7. Українське національне вбрання. Народна кухня. Традиції народного

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ЗВИЧАЄВО-ПРАВОВА ТА ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Тема 8. Громада, громадський побут. Сім'я і шлюб. Сімейні звичаї та обряди.

Тема 9. Народні знання та вірування, звичаї та обряди нашого краю.

3. Навчальні ресурси

Навчальні ресурси розміщені за посиланням

<http://moodle-gpk.msu.edu.ua:3002/course/view.php?id=72>

4. Перелік обов'язкових та вибіркового завдань, кінцеві терміни підготовки, схема їх оцінювання

1. Аудиторна робота – усні відповіді та письмові роботи за темою заняття (не менше 5 оцінок протягом семестру).

Оцінювання кожного виду аудиторної роботи проводиться за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з використанням таких методів контролю: індивідуальне опитування (усне, письмове); фронтальне опитування; тестовий контроль; бліц-опитування; термінологічний диктант; спостереження за роботою студентів при розв'язуванні педагогічних задач, участі в інтерактивних вправах, дискусіях; перевірка творчих робіт тощо.

Критеріями оцінки є:

1) для усних відповідей – повнота розкриття питання; логіка викладання, культура мови; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

2) для виконання письмових завдань – повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Відповідь оцінюється наступним чином:

Оцінка «**відмінно**» ставиться, якщо здобувач вільно володіє матеріалом, дає повну, чітку відповідь на питання, опанував базову й додаткову літературу з теми, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу.

Оцінка «**добре**» ставиться, якщо здобувач володіє матеріалом на достатньому рівні, дає повну відповідь, але припускається деяких неточностей у вживанні професійної лексики, частково демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу.

Оцінка «**задовільно**» ставиться, якщо здобувач не дає конкретну відповідь, відхиляється від суті питання, відповідає на поставлені запитання з помилками, відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питанням та його практичним застосуванням.

Оцінка «**незадовільно**» ставиться, якщо здобувач не засвоїв матеріал, не дає конкретної відповіді на питання, не наводить прикладів, не ознайомлений з базовою та додатковою літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання.

Оцінювання тестових завдань:

«Відмінно» – 80%–100% правильних відповідей.

«Добре» – 60%–70% правильних відповідей.

«Задовільно» – 40%–50% правильних відповідей.

«Незадовільно» – 40% правильних відповідей.

2. Модульний контроль – проводиться у формі письмової контрольної роботи, як правило, на останньому практичному занятті.

Під час написання контрольної роботи здобувач отримує індивідуальний варіант, що складається з теоретичних питань та тестових завдань. Критерії оцінювання:

«**Відмінно**» – заслугоує здобувач, який виявив всебічні і глибокі знання пройденого матеріалу, засвоїв базову і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, вірні відповіді на всі питання, передбачені варіантом контрольної роботи; демонструє знання і розуміння основних категорій і понять дисципліни; наводить вдалі приклади, може зробити узагальнення і висновки.

«**Добре**» – заслугоує здобувач, що виявив повне знання програмового матеріалу; засвоїв базову та додаткову літературу, виявив системний характер знань з дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів, наведенні прикладів.

«**Задовільно**» – заслугоує здобувач, що дає поверхові, неточні відповіді на питання, припускається помилок у наведенні прикладів, слабо володіє професійною термінологією, не зовсім розуміє сутність основних категорій.

«**Незадовільно**» – здобувач дає неправильні відповіді на всі запитання, передбачені варіантом контрольної роботи, не знайомий з базовою літературою; не розуміє сутності основних категорій.

Вибіркові завдання можуть виконуватись здобувачем із власної ініціативи з метою покращення поточної успішності.

3. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Семестровий залік (далі – залік) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни – Фольклор народів світу за семестр.

Залік з навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання виставляється викладачем за результатами поточного контролю. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни і його середньозважений бал знаходиться у межах 2,51– 5,00. *Відповідь на теоретичні питання оцінюється наступним чином:*

5 - «Відмінно» — заслугоує здобувач вищої освіти, який виявив всебічні і глибокі знання програмного матеріалу з дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені білетом; демонструє знання і розуміння основних граматичних структур; наводить вдалі приклади, може зробити узагальнення і висновки; формулюючи думку правильно використовує терміни з дисципліни, дає правильні відповіді на додаткові запитання викладача.

4 - «Добре» — заслуговує здобувач вищої освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки під час наведення прикладів; дає правильні відповіді на додаткові запитання.

3 - «Задовільно» — заслуговує здобувач вищої освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні відповіді на питання, на додаткові запитання, дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, припускається помилок у наведенні прикладів. Здобувач вищої освіти слабо володіє термінологією, використовує обмежений запас лексики, допускаючи помилки, які утруднюють розуміння тексту.

2 - «Незадовільно» — коли здобувач вищої освіти дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені екзаменаційним білетом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; здобувач вищої освіти вміє писати прості непоширені речення відповідно до комунікативної задачі, проте зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та допускає значні орфографічні помилки; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання.

У підсумку відповіді підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному), що є підсумковою оцінкою за залік для студентів денної форми навчання.

Результати складання заліків оцінюються за національною двобальною шкалою: «Зараховано» чи «Незараховано» та відповідно до «шкали переведення середньозваженої оцінки в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS» у балах та оцінках ECTS і фіксується у відомості, заліковій книжці, індивідуальному плані студента.

РОЗПОДІЛ ВАГОВИХ КОЕФІЦІЄНТІВ ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія та культура України»

АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА		СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ –ЗАЛІК
ЗМ1 – ЗМ3		
Лекційні, семінарські (практичні), лабораторні заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування тощо)	
Т1, Т2, Т3, ...Т9	Т1-Т9	
Середнеарифметичне оцінок за національною шкалою	Оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
k1= 0,6	k2= 0,4	

5. Література

Базова

1. Етнографія України / за ред. С. А. Макарчука.- Львів, 2004 .
2. Етнографія України. –Львів: 2005.
3. Кафарський В.І. Етнологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. К.: 2006.
4. Макарчук С. А. Етнічна історія України: Навч. посібник. - К.: 2008.
5. Потушняк Федір. Закарпатська українська етнографія : значення, історіографія, завдання, проблеми та їх вирішення, елементи та їх розміщення / Тиводар М.П. Життя і наукові пошуки Федора Потушняка. Ужгород, Гражда, 2005.
6. Савчук Б. Українська етнологія: Навч. посібник. – Івано-Франківськ : 2004
7. Українська етнологія: Навч. посібник /За ред. В. Борисенко. – К.: 2007.
8. Українське народознавство: Навч. посібник / За заг. ред. С. П. Павлюка. 2-е вид. перероб. і доп. – К.: 2006.
9. Франко О. О. Федір Вовк – вчений і громадський діяч. – К.: 2001.
10. Хоптяр Ю. А. Етнологія: Навч. посібник. – Кам'янець-Подільський: 2008.

Допоміжна:

1. Артюх Л. В. Звичаї українців у народному календарі (українська народна кухня). – К., 2012.
2. Балушок В. Г. Етногенез українців. —К., 2004.

3. Балушок В. Г. Українська етнічна спільнота: етногенез, історія, етнімія. - Біла Церква, 2008.
4. Баран В. Д., Баран Я. В. Історичні витоки українського народу. - К., 2005.
5. Баран В. Д. Етногенез українського народу: короткий нарис. - К., 2007.
6. Баран В. Д. Слов'яни у первісному і ранньому середньовіччі. - К., 2011.
7. Білан М., Стельмащук Г. Український стрій. - Л., 2000.
8. Вечерський В. Архітектура і містобудівна спадщина доби Гетьманщини. - К., 2001.
9. Вечерський В. Втрачені об'єкти архітектурної спадщини України. - К., 2002.
10. Вівчарик М. М., Капелюшний В. П. Українська нація: витоки, становлення, сьогодення. - К., 2003.
11. Гримич М. В. Звичаєве цивільне право українців ХІХ – початку ХХ ст. - К., 2006.
12. Етика спілкування. - К.: 2006.
13. Етнічні спільноти України. Довідник. - К.: 2001.
14. Кот М. Українська вишита сорочка: традиції і сучасність. - Дрогобич, 2007
15. Лозко Г.С. Українське народознавство. - Вид. 3 – те: доп. та перероб. - К., 2006.
16. Українське народознавство: Навч. посібник / За заг. ред. С. П. Павлюка. 2-е вид. перероб. і доп. - К.: 2004.
17. Панченко В. Г. Українське народне харчування: минуле і майбутнє. Уроки здоров'я. —Д., 2009
18. Файник Т. М. Житло та довкілля: будівельні традиції українців Карпат. - Л.: 2007.
19. Хліб наш насущний: Використання хліба в українських обрядах і звичаях/ М. 20. Храми України. - К., 2000.
21. Ткач, Н. Данилевська (упоряд.) - К., 2003

Інформаційні ресурси:

1. Інститут історії Національної Академії наук України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.history.org.ua
2. Історія українського козацтва. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.cossackdom.com
3. Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
4. Український інститут національної пам'яті. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.memory.gov.ua

6. Політика викладача

Для успішного проходження курсу «Етнографія України» та складання контрольних заходів необхідним є вивчення навчального матеріалу кожної теми, при цьому звертається увага на розуміння підходів і принципів, а не на запам'ятовування визначень, особливий акцент ставиться на формування професійної компетентності.

Вивчення навчальної дисципліни «Етнографія України» потребує підготовки здобувачів освіти до різних видів аудиторної роботи. Кожне заняття передбачає попередню самостійну підготовку здобувачів вищої освіти до нього, відповідно до теми і питань до обговорення, а також завдань для самостійної та індивідуальної роботи. Під час підготовки до занять майбутнім фахівцям варто опрацювати не тільки конспект лекцій, але й додаткову літературу для більш ґрунтовного оволодіння теорією питання. Студент повинен вільно оперувати фактами і хронологічним матеріалом; використовувати історичний спосіб мислення; працювати з джерелами; співставляти різні точки зору та обґрунтовувати свою власну.

В процесі вивчення дисципліни студент повинен володіти та керуватися базовими етнографічними категоріями та концепціями; вміти визначати головні етапи розвитку етнографії та її основні досягнення; використовувати етнічну спадщину для формування основ світогляду.

В результаті вивчення дисципліни ключовими засадами повинно бути: здатність до усвідомлення базових засад соціального буття, закономірностей історичного розвитку українського етносу; визначати соціально-культурні цінності та норми, створені в процесі розвитку суспільства; застосовувати знання та вміння щодо специфіки логічного мислення та наукового пізнання у процесі професійного вдосконалення; творчо та креативно мислити; критично оцінювати якість інформації.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі, тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.